

СОЦІОКУЛЬТУРНА БАГАТОМАНІТНІСТЬ

Очікувані результати діяльності учнів:

- *Знання і розуміння:* знає зміст понять: суспільство, соціум, соціальна стратифікація, полікультурне суспільство, суспільна відповідальність, солідарність, стереотипи, упередження, дискримінація, конфлікти, толерантність; переговори, медіація, консенсус, компроміс; володіє інформацією про соціальну структуру суспільства та соціальні інститути; розуміє, що таке соціальні цінності та яку роль в житті суспільства відіграє соціальна відповідальність; розуміє значення тендерної рівності.
- *Вміння і навички:* може зобразити графічно структуру сучасного суспільства; дає характеристику видам соціальної відповідальності.
- *Установки і цінності:* визнає цінність культурного багатоманіття; поважає та толерантно ставиться до культурних відмінностей, проявляє відкритість до міжкультурного діалогу.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ УРОКУ

Повідомлення теми та цілей уроку.

На дошці прикріплений плакат, на якому намальоване дерево. У ході уроку учні виділяють основні життєві цінності, які актуальні саме для них. Ці цінності учні записують на плодах дерева і закріплюють їх на гіллі.

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Метод «Мозковий штурм»

- Які досягнення представників різних етносів стали визначними внесками в загальнолюдську культурну скарбницю?

Учитель. Поняття «культура» і «цивілізація» мають важливе значення для розкриття змісту життєдіяльності людини і суспільства. Філософія досліджує сутність культури і цивілізації, характер їх впливу на природу, основи життя людини, історію, їх співвідношення і взаємодію.

III. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Формування поняття

Культура (від лат. — «обробіток», «виховання», «освіта», «розвиток», «шанування») — історично визначений рівень розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людини, виражений у типах і формах організації життя і діяльності людей, у їхніх взаєминах, а також у створюваних ними матеріальних і духовних цінностях.

Робота зі схемами

· Слухаючи розповідь учителя, скласти схеми «Основні функції культури» та «Критерії поділу культури».

Орієнтовний вигляд схем

Бесіда

1. Що таке культура?

2. На що впливає рівень культури особистості та рівень культури в суспільстві?

3. У чому полягає значення соціальних та процесів для формування культури?
4. Чи можливе співіснування декількох культур?
5. Чому важливо поважати культури інших народів?

Виступи учнів

Учні, які отримали випереджальне завдання, виступають з повідомленнями:

1. «Національна культура та її основні компоненти».
2. «Принципи формування загальнолюдської культури».

«Круглий стол»

1. Поясніть, як ви розумієте твердження, що культура у формуванні людини завжди є самотворчістю, результатом якої є постійне відтворення й оновлення загальновизнаних цінностей.
2. Як ви розумієте твердження, що історичність культури реалізується завдяки традиціям і новаторству, через механізм спадкоємності?
3. У чому полягає зміст діалектики національного та загальнолюдського в сучасній культурі?

Висновок. Сучасне людство налічує тисячі народів, майже 200 держав, понад 6 млрд жителів. Серед усієї кількості людей немає двох однакових осіб. Кожен має свої особливості. Будь-яка нація, соціальна група запозичує з системи загальнокультурних людських цінностей лише те, що відповідає її духовному налаштуванню та рівню розвитку можливостей. Регіональні та національні культури стають взаємопов'язаними. Вони впливають одна на одну, посилюючи тим взаємозв'язок різних країн і народів.

Формування поняття

Соціум — велика, стійка соціальна спільнота, яка характеризується єдністю умов життєдіяльності людей в якихось певних відносинах.

Учитель. Суспільство (соціум) можна визначити як сукупність усіх форм і способів взаємодії та об'єднання людей. У такому широкому значенні суспільство містить усе, що відрізняє цю систему від природно-космічних явищ, дозволяє розглянути створену людиною реальність як особливу форму руху матерії. Суспільство як система взаємодії людей визначається певними внутрішніми суперечностями — між природою й суспільством, між різними соціальними спільнотами, між суспільством і особистістю.

У кожному суспільстві існує соціальна нерівність.

Метод «Займи позицію»

1. Назвіть причини соціальної нерівності.
2. Які види нерівності вам відомі?

Формування понять

Соціальна нерівність — система відносин у суспільстві, яку характеризує нерівномірний розподіл дефіцитних ресурсів суспільства (грошей, влади, освіти і престижу) між різними стратами, або верствами, населення. Соціальна нерівність є причиною і наслідком соціального розшарування (соціальної стратифікації).

Стратифікація (лат. *stratum* — «шар», «пласт» і *facere* — «робити») — процес і результат диференціації суспільства на різні соціальні прошарки, що відрізняються за своїм суспільним статусом. Стратифікація відображає соціальне неоднорідність, розшарування суспільства, неоднаковість соціального становища його членів і соціальних груп, їхню соціальну нерівність.

Запитання

- Якими цінностями керуються люди, що відіграють певну роль у соціальній стратифікації? (*Влада, власність, престиж*)

Завдання

1. Доведіть, що соціальна стратифікація ототожнюється з процесом розподілу основних цінностей у суспільстві. на прикладах покажіть, що поділ суспільства на класи пояснюється нерівним доступом до таких цінностей, як влада, власність, престиж.
2. Доведіть і покажіть на прикладах, що нерівність є потужним стимулом суспільного розвитку, прогресу.
3. Доведіть, що коли економічна нерівність стає занадто сильною, може виникнути соціальна напруженість у суспільстві.

Формування понять

Соціальний прошарок — великі групи, члени яких не можуть бути пов'язані ні міжособистісними, ні формальними груповими відносинами, не можуть ідентифікувати своє групове членство і пов'язані з іншими членами таких спільнот на основі близькості інтересів, специфічних культурних зразків, мотивів і установок, способу життя і стандарту споживання.

Соціальний клас — численна соціальна група людей, які володіють або не володіють засобами виробництва, що посідають певне місце в системі суспільного розподілу праці і мають специфічний спосіб отримання доходу. Учитель. Отже, ми з'ясували, що суспільство складається з різних груп. Розподіл же суспільства на групи називають *соціальною диференціацією*. Як ви вважаєте, диференціація властива будь-якому суспільству? Щоб відповісти на це питання, об'єднаймося в групи й виконаймо завдання.

Робота в групах

1. Уявіть певні суспільства з точки зору соціальної диференціації.

1-ша група. Первісне суспільство.

2-га група. Рабовласницьке суспільство.

3-тя група. Феодальне суспільство.

4-та група. Капіталістичне суспільство.

2. Розглядаючи структуру суспільств, яких висновків ви дійшли?

Орієнтовний варіант відповіді

1. В усіх без винятку суспільствах, навіть у первісному, спостерігається соціальне розшарування, або соціальна диференціація.

2. На наступних етапах розвитку соціальне розшарування ускладнювалося, ставало дедалі очевиднішим.

3. Відмінності в групах зумовлені їх неоднаковим доступом до економічних ресурсів.

4. Відмінності в групах зумовлені їх неоднаковим доступом до політичної влади.

5. Відмінності в групах зумовлені їх неоднаковим доступом до освіти та інших соціальних благ.

Висновок. Власне перебіг розвитку світової цивілізації показує, що значимість національних культур зростає у світі, де кожна специфічним чином сприймає світові форми розвитку та робить свій внесок у процес становлення загальнолюдської культури. Становлення світової культури XX ст. супроводжувалося потужним рухом зростання національних культур.

Перегляд відеоролика

Перегляд відеоролика «Притча про цінності життя» (<https://www.youtube.com/watch?v=XtcJHdyAUg8>).

1. Навіщо в житті нам керуватися духовними цінностями?
2. Що є найбільшою цінністю для кожного з нас?

Технологія «Захист ідеї»

· Працюючи в парах, обговоріть і поясніть зміст висловлювань.

1. Світ належить оптимістам, песимісти — тільки глядачі. (Ф. Г'їзо)
2. Жити — це не означає дихати, це означає — діяти. (Ж-Ж. Руссо)
3. Наше життя — це те, що ми думаємо про нього. (Марк Аврелій)
4. Ключ до життя — служіння людям. (Д. Джексон)
5. Найвища із книг — книга життя, яку не можна ні закрити, ні знову відкрити за своїм бажанням. (А. Ламартін)
6. Жити — означає не тільки задовольняти матеріальні запити організму, головне — розуміти свою людську необхідність. (Жуль Верн)

Висновок. Життя постійно ставить нас перед вибором. У дитинстві з багатьох іграшок обираємо найулюбленішу, в школі віддаємо перевагу найцікавішим, на наш погляд, предметам... Обираємо товаришів, друзів, коханих. І в основі вибору кожного з нас свої критерії, своє уявлення про добро і зло, честь і безчестя, правду і кривду.

Вправа «Дерево життя»

· Заповнити «дерево життя» і визначити власні життєві пріоритети. На стовбурі дерева написати найбільш значущу для вас мету, а на гілках дерева написати пріоритети, якими ви будете керуватися для досягнення бажаного.

Формування поняття

Учитель. У найширшому розумінні гендер можна визначити так:

Гендер — це змодельована суспільством та підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої й жіночої поведінки, стилю життя та способу мислення, ролей та відносин жінок і чоловіків, набутих ними як особистостями в процесі соціалізації.

Термін «гендер» виник у Великій Британії. У перекладі з англійської мови слово буквально означає граматичний рід — чоловічий, жіночий, середній.

IV. ПІДСУМКИ УРОКУ

Учитель. Глобальні проблеми соціокультурного простору вивели на передній план питання зростання соціальної взаємодії. Люди різних культур пізнають і вчаться розуміти загальні смисли, символи, створюючи тим самим загальний простір розуміння. І цей простір розкриває широкі можливості для особистої самореалізації.

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Завдання на вибір

1. Скласти кросворд, ключовим словом якого буде слово «культура».
2. Доберіть найбільш визначні, на вашу думку, архітектурні пам'ятки України для проекту «Сім чудес України»